

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної
та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА,
ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ
У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(8-10 листопада 2017 року)

Мелітополь, 2017

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Мелітопольського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького протокол № 7 від 28.11.2017

Рецензенти:

Серганюк Л. І. – заслужений діяч мистецтв України, професор, завідувач кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної творчості Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова

П 24 Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2017. – 195 с.

ISBN 978-617-7566-08-2

Збірник містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти” (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.). У них розкриваються соціокультурні передумови інтернаціоналізації мистецької освіти, актуальні питання історії і теорії професійної освіти в галузі педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії, сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; представлена дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; розглянуто особливості дидактичного та методичного супроводу творчого самовираження особистості засобами музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва.

Матеріали збірника будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

Відповіальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7566-08-2

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

© Н.А.Сегеда, 2017

© Автори статей, 2017.

ЗМІСТ

Тези

Багрій Т. Є. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧАСНИКА ШКІЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ	7
Базилевська Т. С. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	9
Білецька М. В. , Гаркавець Є. І. РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	11
Брежнєва С. Б. ОСОБЛИВОСТІ ХОРОВОГО ВИКОНАННЯ ДУХОВНИХ ПІСЕНЬ МЕНОНІТІВ	15
Варнавська Л. І. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗНАНЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	18
Василенко Л. М. МЕТОДИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРОЦЕСОМ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	21
Власенко Е. А., Кучерина А. О. МЕТОДИЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДЖАЗОВОЇ МУЗИКИ У НАВЧАЛЬНОМУ РЕПЕРТУАРІ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ	26
Воронова Н. С. МУЗИЧНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ – НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ЧИ НАУКА?	28
Врубель Г. Ф. СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ	30
Гаврілова Л. Г. ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ СУЧASNOGO ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	34
Горських Ю. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-ХОРЕОГРАФІВ	39
Зайцева Т. В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ У ПРОЦЕСІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	42
Ігнатова Л. П., Марчук Ю. В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОП-МУЗИКИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ	45
Кириленко Я. О. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ХОРОВОЇ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ	47
Колоніна Л. Г. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	51

старший викладач кафедри інструментального виконавства та музичного мистецтва естради

магістрант кафедри інструментального виконавства та музичного мистецтва естради

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

МЕТОДИЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДЖАЗОВОЇ МУЗИКИ У НАВЧАЛЬНОМУ РЕПЕРТУАРІ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ

Анотація. В публікації висвітлено визначний пласт у музичній культурі ХХ століття - джазове музичне мистецтво, яке є художнім здобутком поєднання різних культур, надано історичну періодизацію становлення стилю джазового виконавства та композиції, наголошується на методичній доцільноті використання фортепіанних джазових творів з метою розширення репертуарної палітри та вдосконалення виконавського розвитку учнів дитячих музичних шкіл.

Ключові слова: джазова музика, джазове виконавство, імпровізаційність, джазовий стиль виконання, репертуарна палітра.

Annotation. The publication highlights an outstanding layer in the musical culture of the twentieth century - jazz music, which is an artistic achievement of a combination of different cultures, provided a historical periodization of the formation of the style of jazz performance and composition, notes the methodological expediency of using piano jazz pieces to expand the repertoire palette and improve the performance of students children's music schools.

Key words: jazz music, jazz performance, improvisation, jazz style of performance, repertory palette.

Важливим завданням сучасної музичної педагогіки виступає творчий розвиток особистості, спроможності орієнтуватися у музично-інформаційному просторі, перенасиченого музичною інформацією різної вартості. Окреслене завдання потребує особливої організації спілкування молоді із сучасною музичною культурою, що не обмежується рамками процесу навчання в закладах освіти. Одним із шляхів вирішення поставленого завдання є опанування джазової музики - визначного мистецького явища, котра виступає інтонаційною основою значного пласта естрадної музики, популярного нині у молодіжному музичному споживанні.

Джаз – яскрава сторінка музичної культури ХХ століття. Історія його існування нараховує багато десятиліть, за цей час джаз пройшов колосальну еволюцію в плані форми, стилю, музичної мови, середовища побутування тощо. Вивченням джазу як явища сучасного музичного

мистецтва займаються вітчизняні та зарубіжні музикознавці, серед яких треба назвати такі імена, як А. Баташев, І. Бриль, Дж. Л. Коллієр, В. Конен, В. Молотков, В. Озеров, Ю. Панасєв, У. Сарджент, В. Симоненко, М. Уільямс, В. Фейєртаг, Ю. Чугунов та інші.

Для того, щоб осягнути, що представляє собою джаз, слід, перш за все, зрозуміти, що він не є вдалою компіляцією різномірних елементів африканської та європейської культури, а є самостійним художнім здобутком різних культур (американської, африканської, європейської та частково культури Сходу). Джаз підрозділяється на велику кількість періодів, стилів, напрямків. В загальному плані в історії джазу можна виділити три основних періоди: 1) архаїчний джаз; 2) період свінгу або класичний джаз; 3) сучасний джаз (за О. Галицьким). У музикознавчих дослідженнях виділено періодизацію історії джазу, яка також виявляє зміну трьох художніх концепцій і напрямків джазу на основі еволюції художнього змісту: 1) *традиційний напрямок джазу*: новоорлеанський джаз і усі його різновиди – диксиленд, чикагський джаз; стиль свінг; 2) *сучасний напрямок джазу* – бібол, кул, прогресив, хард бол, вест коуст; 3) *авангард* (вільний або новий джаз), до нього увійшли модальний новий джаз, вільна імпровізація (за О. Коваленком).

Загачення репертуарної палітри учнів-піаністів дитячих музичних шкіл та шкіл мистецтв творами джазової музики сприяє вдосконаленню виконавського арсеналу учня та занурює його у світ творчої інтерпретації. Фортепіанне джазове виконавство у багатьох відношеннях відрізняється від академічного, класичного, і в тому числі – за характером творчості. Певною мірою воно більше до давніх епох розвитку музичної культури, коли виконання було невіддільне від написання музики і повинно було зберігати з ним органічну єдність. Цей синтез здійснювався в імпровізації, що була основою виконавського мистецтва. Сфера спільноти з академічним виконавством стосується насамперед – опанування технічно-виконавських навичок.

До характерних особливостей джазового виконавства відносять неакадемічні засоби звуковидобування та інтонування, імпровізаційний характер розвитку мелодії і її розробки, багатопланову ритмічну структуру (дводольність особливого типу, поліритмія, складна система синкопування), підвищену емоційність виконання. Г.Зайцев цей список доповнює ще віртуозним володінням інструменту і віртуозним виконанням джазу. В. Конен також бачить визначальний початок в джазі в сольній і колективній імпровізації і грі на слух, що потребує високого рівня віртуозності, дослідник ще виділяє таку особливість, як незвичний тембровий колорит.

Різні ступені комплементації функцій виконавця і композитора, разом зі сформованими особливостями фортепіанної технічної вправності, сприяють розвитку в учнів-піаністів навичок концептурного

виконання джазової музики, її виконавського втілення у новій версії виконавської інтерпретації. Специфіка освоєння стилювих орієнтирів мистецтва полягає у наявності внутрішніх спонукань до імпровізаційності та власної творчості, внаслідок чого виконавське втілення учнем твору виходить за межі композиторської моделі.

У джазовій традиції фортепіанного виконавства виховання імпровізаційних навичок, розвиток виконавської вправності та гармонічного мислення відбувається поетапно, через опанування нескладного репертуару. До творів, які доцільно застосовувати на початковому етапі ознайомлення з музичною мовою джазу відносяться збірки українських композиторів М. Замороко "Джаз для малюків", Г. Саська "Джазова сюїта", твори Л. Колодуба, Ж. Колодуб, М. Скорика, О. Саратського в яких особливості сучасної джазової музики такі як полістилістика; складність гармонічної мови (елементи позатональності), сполучення складної джазової гармонії і імпровізації з метричною пульсацією; доповнюються красою українського мелосу. Методична доцільність освоєння інструментальних творів джазової музики ґрунтуються саме на імпровізаційній природі фортепіанного джазового музикування, як найважливішого компоненту творчого процесу, що суттєво позначається на формуванні виконавського комплексу піаністичних завдань, які (на відміну від класичних традицій фортепіанної гри) виходять за межі, потенційно заданих музичним текстом, внаслідок чого виконавський контент значно розширяється підвпливом композиторської моделі, пов'язаної з мовою, синтаксисом, формами, жанрами і стильовими орієнтирами джазового мистецтва.

УДК 37.013.43:78

Н.С. Воронова

кандидат філософських наук, доцент
кафедри культурології, естетики та історії
ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет"

МУЗИЧНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ – НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ЧИ НАУКА?

Анотація. Висвітлюються основні причини виникнення музичної культурології. Поняття тлумачиться як синтез нових орієнтирів вітчизняної гуманітаристики та художньо-мистецької практики. Предтечею утворення музичної культурології визначено галузь мистецької педагогіки. Визначено вектори подальшого розвитку, а саме: загальнокультурологічний, вивчення музичних процесів, відпрацьовування специфічних практичних навичок.

Ключові слова: музична культурологія, мистецтво, педагогіка, музика.

Annotation. Highlights the main causes of music studies. The concept is interpreted as the synthesis of new domestic benchmarks of the

Humanities and artistic-creative practice. The forerunner of education music studies identified the industry of artistic pedagogy. Determined the future development, namely: General culture, the study of musical processes, the development of specific practical skills.

Key words: musical culture, art, education, music.

Завдання максимально наблизити найсучасніші надбання дисциплін культурологічного циклу до традиційних музично-теоретичних предметів, а також виробити на цій основі новітні, краще пристосовані до реалій сучасного культурно-мистецького життя форми та стратегії художньої практики, визначило появу чи нової спеціальності, чи галузі наукового пізнання – музичної культурології. У відношенні до людини мистецтво виступає як сутнісний самовивів культури, що цілісно вводить людину в даний культурний світ, буттево залишає до внутрішніх тенденцій його розвитку. Зближення понять "музика" і "культура" не випадкове. Музичне мистецтво передбачає культурне освоєння буття, орієнтуючи його на категорії "цінність", "спілкування", адже музична мова зрозуміла всім народам. Ідеї і цінності, утверджувані культурою, виступають у музіці як зміст цілісного людського переживання. Тому, з погляду культурологічного підходу, музичне мистецтво розглядається як "культура культури", як спосіб освоєння людиною вищих системоутворюючих принципів культури.

Необхідно особливо виділити концепцію О. Ф. Лосєва, яку автор називає ноологічною, ґрунтуючись на аристотелівському вченні про розум. Античний розум зорієнтований на актуалізацію "ейдосу" - внутрішню форму буття, розум, крізь призму упорядковування хаосу в космос, крізь призму "естезису". Основуючись не тільки на "Поетиці" і "Політиці", а й на "Метафізиці" Аристотеля, де у книзі XII описані поняття прекрасного та стан "вічного задоволення в самому собі", "перебування у благодаті розуму до самого себе", О. Ф. Лосєв заперечує всі предметно-логічні напрямки і створює теоретико-естетичну платформу для синтезу, що ґрутувався б на поверненні до вихідної цілісності й збереженні всіх наукових досягнень. Отже, цілком природним бачиться той факт, що цілеспрямоване і глибоко продумане застосування музичного мистецтва викликає велику кількість реакцій духовного, естетичного, інтелектуального, емоційного та фізіологічного характеру.

Попередником музичної культурології ми вважаємо галузь мистецької педагогіки. Мистецька педагогіка, як нове наукове поняття, не так давно увійшло в обіг понятійно-термінологічного апарату дослідників, хоча, як і все нове, це поняття не завжди сприймалося науковцями одразу і повністю. Але більшість провідних учених, які працюють у галузі мистецької освіти, схиляються до того, що у викладанні окремих видів мистецтва є спільні риси, що базуються на загальних основах класичної педагогіки. Тому мистецька педагогіка